

EDINOST

Glasile slovenskega političnega društva za Primorske.

„V edinosti je moč“.

„EDINOST“ izhaja vsako sredo; cena za vse leto je 4 gld. 40 kr., za pol leta 2 gld. 30 kr., za četr leta 1 gld. 20 kr. — Posamezne številke pri upravnosti in po traškah v Trstu se dobivajo po 2 kr. — Naročnine, reklamacije in inzerate prejema Upravništvo „via Zonta 5“.

Vsi dopisi se pošiljajo Uredništvu „via delle poste 10 i. p.“; vsak mora biti frankiran. Rokopisi brez posebne vrednosti se ne vračajo. — Inzerati (razne vrste naznani in poslanice) se zaračunijo po pogodbi — prav cenih; pri kratkih oglasih z drobnimi črkami se plačuje za vsako besedo 2 kr.

Irredentovski napad na Istru.

Omenili smo uže trikrat necega Cudrovega pisma, ki je bilo nam, kakor tudi drugim iz začetka uganka, pozneje pa se je dokazalo, da je ozbiljno pristno, povedali smo tudi, da je zarad tega hrvatski državni poslanec g. dr. Dinko Vitezović interpeliral grofa Taaffeja v državnem zbornu. Predno o tej stvari več govorimo, podajemo čast. našim bralcem to veleizdajsko pismo v prevodu. Glasil se tako le:

Cestitemu načelniku izvrševalnega odbora ljudskih planin.

Po mislih pravil si čestita posiljati prepisano poročilo o načinih, kako bi se zatrdlo slovansko gibanje v Istri in okreplila italijanska stranka, da ga vzamete na znanje ter se odločite,

tajni odbor.

V Poreču, dne 5. marca 1880.

Velecenjeni gospod vodja!

Zdravobec Vašo dobroto in potrežljivost, posiljam Vam to pismo, o katerem moram uže v začetku izreči, da bo zelo dolgo.

Kako sem izvršil svoje poslanstvo v Lovrancu, in v kakošnem stanju sem našel to občino, povdel sem uže v poročilu od 13. t. m. št. 19, kar bo Vam znano, ker sem si drznol na koncu pristaviti načrt, kateri, tako se nadejam, predloži se Vam, da ga pregledate in izrečete svojo menitev.

V nadieri, da Vam ne bode žal spoznati stališče, s katerega vtemeljujem svoji predlog, zdrzavam se Vam naznati, da smatram njegov sprejem za koristen v času ugoden ne le iz ekonomičnih in administrativnih razlogov, kateri ga na prvem mestu opravičujejo tako pred ljudstvom kakor pred vlado, temeč tudi iz političkih razlogov.

In za resnico, ne moremo se varati, ampak priznavati moramo, da je slovansko-hrvatska propaganda zelo živa v deželi, ker ima svoje korenine na prižnicah, v spovednicah, v časnikih in pred vsem v nevednosti, ki vlada mej kmetijskim ljudstvom.

Ta agitacija namerjava napraviti Istru za pokrajino bodoče slovanske države, katera bi se mej drugimi mogočesti mogla napraviti prej nego se misli, ako se v ozir jemlje z ene strani narodno probujanje, ter se ima na umu, da klerikalna in mračnjaška stranka to probujevanje podpira z vsemi mnogovrstnimi in zdavnimi močmi, da uleče iz tega lasten dobiček, držev se znanega, k sreči dejansko neizvršljivega akcione: „o tutti russi o tutti rossi“, in nadejajoče, da vsi morajo postati Rusi, robstvu in knuti na slavo. Zdaj je prašanje: kaj dela italijanski element, da prepreči, ali boljše, da ustavi pretečo povodenje?

Nic, prav nič! Počiva na minolih vspohih i gleda zaupljivo na Učko, katero smatra za dosti trden branik italijansčini v Istri.

A minoli vspahi se upirajo na uže proste okolnosti, kadar je bilo lahko začeti katerega popa, ali katerega javnega služabnika, ker takrat ni bilo kakor danas; ni budil Slovana dežele sin, ki je imel praktično znanje in vzvišeno stališče v družbi, ker po prejšnjem sistemu so se Slovani, ki so se posvečevali nauki, polaščevali in niso bili v nobene dotiki z agitatornim slovenskim elementom zunaj dežele, tega elementa ideje in načela niso bila znana, še manj pa so se umela.

Danes pa je tudi Slovan postal posestnik, imel je čas poplatiti svoje dolbove, katere je naredil pred dvajset, trideset leti, da si je prilastil zemljišč, katerih vlastnik je zdaj; — danes ima slovenske šole, v katerih večidel popi ali tuji slovenski agitatorji cepijo svoja načela mladini, katera jih s priraveno unišljivo širi majude svoje družine, mej svoje sosedje, mej prebivalce iste vasi, kateri s čudenjem, zadovoljstvom i prepričanjem poslujo svojega domorodca, „Cicerona in fieri“, kateri z smelostjo neizkušenosti i poluvrčnim znanjem neprescano v vseh glasovih kriči italijanskemu elementu nekak: Quid, podoben znamenemu Usque tandem; — danes si Slovan za kak novčič kupi i čita slovenske časnike; danes je Slovan postal volilec ter ima na kmetih odločno večino; — i slednji

ima orožje, katero na dve strani reže ter sa imenuje občinska samouprava, katera se more i se uže porablja za krepko agitacijo, katera je počela služiti, ter bo vedno bolj služila Slovanom za denarne potrebe na škodo vsem plačavajočim.

A tudi Učka, da si ni promenila svojega položaja, ni več branik slovanskemu poplavu, ker bodi si v pazinskom ali koprskem okraju, ali v poreškem in puljskem, povsod ima Slovanstvo pripadnikov, če tudi ne toliko, pa skoraj tako smelih kakor v voloskem okraju, ki je steber inognišče vsega istrskega Slovanstva.

Prej vsem je treba podreti ta steber, prorušiti toognišče, a hkrati ne iz oči puščati slovenskega ljudstva, ki prebiva onstran Učke.

Danes je odprta pot v doseglo prvega namenta; treba je poslužiti se sedanje slepote vlade, porabiti v korist vse okolino do skrajne meje. Jaz mislim govoriti o razdelitvi kastavskih občin v tri ali štiri županije, kakov je bilo pršeno v značih dveh prošnjah.

O tej stvari sem od podučene strani zvedel, da je namestništvo določilo, naj se ta razdelitev izvrši, i da se zarad tega obrne na deželni odbor s predlogom, naj se deželenu zboru predloži zakonski načrt, po katerem bi se promenil §. 96 občinskega reda, oziroma v zmislu §. 20 deželnega zakona od 28. septembra 1875.

Ker je tedaj sklenena razdelitev, treba je tedaj zajemati iz tega vso mogočo korist, da se mej novimi županijami zaredi sad neslogo, katera napravi tak razpor moj njimi, da se duh denaščega vzajemne slega ne bo mogel več povrniti.

Jaz sodim, da sem doseg tega načina nekoliko zlažjal s županskim poročilom od 5. t. m. št. 198 i s tem, da sem mej kastavskimi občinariji probudil idejo, naj si pridobiše grat, od katere pridobiti si nadejam dveh svart.

Po pridobiti grada i napravi novega slovenskega poslopja bi pred vsem drugim nemogoča postala ideja, toliko omiljena Dobrili i dočasnemu lepemu društvu, da se v Kastvu napravi semenišče, gnezdo narodnosti i slavizma, katero bi se z majhnim troškom napravilo na novej Šoli, ta pa bi se napravila na drugem kraju, na temelju uža obstoječega načrta, po katerem bi podloga bila zelo obsežna, skoraj 900 štirjaških metrov, ker bi prizemje moral obsegati vse šolske dvorane za moške in ženske, dvorane za risanje i dela, za šolski svet i za kujižnico.

Z druge strani naj bi se na tak način ustanovila v Kastvu mrtva glavnica z okoli 30.000 gld. ki bi pri razdelitvi imetka bila prisojena Kastvu, namesti enoliko dela gozda.

Toisto bodi rečeno o projektirane cesti proti Lužini, za katere se je prosilo 4000 gld glavnice, ki nikoli ne bo nosila dobička, ker kakor od pamtev, tako bodo tudi za vedno uživali dobro Lužina sami občinari, občina sama pa ne bo imela nobene koristi. Tako bi dobil Kastav večidel takih glavnic, ki ne nosijo nobenih dohodkov, skoraj pasivnih, Lukavac pa z majhnim troškom ostal vlastnik gozda Lisišna, ki je edino gospodarsko dobro, ki daje nekoliko koristi. Ta so vzroki prepriča in večne nesloge ter viri neprehibljivim i neizbežnim pravdam, katere morajo ostabit in v gotovo finančno propast telesbiti sedanje borilce Slovanstva, in posebno mesto Kastav, gnezdo intrasingentov.

Vedoč, da deželni odbor nema volje dovoliti napročenega zajma, ker ga mena gleda z druge strani, prosim Vas, bodite tako dobr, prosite g. kapitana in okrajnega (?) podkapitana, naj se zajem na vsak način dovoli, ako ne iz obstoječih glavnic, pa iz rezervnega zalog, pridružajoč se razlogom, o tem oziru navedenim po kapitann, ki v svojem poročilu priporoči prošnjo občine (katere posledic pa ne pozna), tudi iz razlogov sedanje oportunitete, ki so tudi uvaženja vredni, ker bi se k malu lahko pričela javna dela, da ljudstvo, uže zdaj omahljivo, zapusti i končno odbitje agitacije mestne stranke, katera k sreči se ne nema trdnih korenin. i katera bi jih nikoli ne bila zasadila, da se jo ni prepustilo, da sama gospodari.

(Dolje prih.)

Sedanji ruski car in carica.

Novi ruski car, Aleksander III, ni prišel po prvorodjenstvu na ruski prestol. Kakor drugi

sin umorjenega carja je bil do dvajsetega leta prav na tihem i navadno gojen, ker ni imel upanja do carske krone. V tem času pa je njegov brat, veliki knez Nikolaj, prestolni naslednik, za prsno boljšnijo umrl i mladi Aleksander ni le za njim pododeloval pravice do prestola, temeč tudi nevesto, sedanjo rusko carico Dansko kraljico Dagmar je bila zaročnica velikega kneza Nikolaja, ki je na smrtni postelji položil njen roko v roko svojega brata Aleksandra.

Car Aleksander III. je bil rojen 10. dne marca 1845; 24. aprila 1863 je bil proglašen za velikega kneza prestolnega naslednika. Ozenil se je z dve leti mlajšo nevesto 9. novembra 1866. Sedanji prestolni dedič, veliki knez Nikolaj Aleksandrovič, ima dvanajst let.

Car Aleksander III. je lep, skoraj sežen visok mož, ima svetle lase in plave oči, visoko čelo in prikuljiv obraz. On je v občevanji preprost, nič osorneg ali odlijudnega nema na sebi, dolžnost mu je nad vse, njegov duh je ozbiljan. Njegov razum ni zelo ziv, ali krepko se mu vtisne vse, kar je sprejel, zato ima tudi veliko energijo i krepko voljo, o tem je nasproten svojemu mehkoščenemu in omahljivemu očetu. Da se je njegov značaj krepko i globoko razvil, to utegne iz tega izvirati, da ni bil odgovoren na dvori za carja, ampak za kneza brez političnih dolžnosti. Nedvomljivo je, da so ga izvrstno rodbinsko življenje, katero je vžival v objem domačem krogom, izvrstne ženske kreposti njegove soprote, odgovile za ozbiljnega, dolžnostnim zvezstega moža, da ga niso mikale telo in duh moreče razuzdanosti velicega pe'erburškega sveta. Tako je ruski car vladar, ki ima v zdravem telusu zdravo dušo. V zadnji turški vojni je bil izvrstni voditelj ter je delil vse vojne težave z vojaki. Nemcem ni poseben prijatelj, bolj pa Poljakom; sploh se trdi, da je prav Rus in Slovan.

Nova carica, ki je pri poroki po ruskem običaju promenila deklisko ime Dagnar v Marijo Fedorovno, nikoli ni bila prijateljica Prusom, čemer se ni editti, ker je danska kraljica. Kakor soproga in mači je carica vzhled ženskih prednosti in lastnosti. Ona živi oddaljena od sveta tisoč in poniža le svojemu soprogu in štirim svojim otrokom v najslepši vzhled peterburškim visokim ženam, ki jo le premašo posnemajo. Štiri otroci — trije dečki (dvanajst —, devet — in dveletni) in petletna deklica cvetu na strani carja in carice. Carica ni le prijrena, temeč tudi krasna prikazan, pravo nordiško pleme. Visoka in vika, dovršena podoba s prostim, odkritim i nežnim obrazom, rumenkasti lasje, govoreče oči in čista zdrava koža krasijo vladarico. Jako hvaljivo presrečno njenje prijaznost i milobo in ljudstvo jo toliko bolj cen in spoštuje, ker je taka ljubezljivost in vladnost v vladarskih krogih kaj nenavadnega in posebnega.

Napadi na vladarje.

Zgodovina nam pripoveduje, da so se od nekdaj vladarji pogostoma smrtno napadali. Naj omenimo tu take napade v tem stoletju:

1800, 24. decembra. — Arena in Cirachie sta hotela umoriti Napoleona Bonaparteja s peklenškim strojem.

1801, 11. marca. — Ruski car Pavel je bil zadavljen.

1804, mes. februarja. — Cadoudal se je zarotil zoper Napoleona I.

1809, 13. oktobra. — Student Friderik Stabs je napadel v Schönbrunn Napoleonu I.

1832, 9. avgusta. — Stotnik v pokoju Reindel je napadel v Badnu ogerskega kralja Ferdinanda V. poznejšega cesarja Ferdinandu I.

1835, 28. julija. — Fieschi je hotel umoriti Ludovika Filipa, francoskega kralja s peklenškim strojem.

1836, 23. junija. — Vojak Alibaud je napadel Ludovika Filipa.

1836, 27. decembra. — Komi Meunier je napadel Ludovika Filipa.

1840, 10. julija. — Točaj Oxford je napadel angleško kraljico Viktorijo.

1840, 15. oktobra. — Delalec Darnes je napadel Ludovika Filipa.

1842, 20. maja. — Tesar Francis je napadel angleško kraljico Viktorijo.

1844, 21. julija. — Župan Ficheh je napadel pruskega kralja Friderika Viljelma.

1846, 16. aprila. — Gozdar Lecomte je napadel Ludovika Filipa.

1846, 29. julija. — Fabrikant Henri je napadel Ludovika Filipa.

1848, — je bil napaden modenski vojvoda.

1848, mes. junija. — V Mindnu je bil napaden pruski prestolni dedič, sedanji cesar Viljem.

1849, 12. julija. — Ta isti je bil napaden v Nieden-Ingelsheimu.

1850, 22. maja. — Friderik Viljem IV. je bil napaden v Wetzlarju.

1852, 2. februarja. — Martin Marinos je napadel špansko kraljico Izabelo v katedralnej cerkvi v Madridu ter jo ranil z bodalom.

1852. — Nek lajtenant je napadel angleško kraljico Viktorijo.

1852, — Ko je popotoval Napoleon III. skoz Marziljo, našli so peklenški stroj.

1853, 18. februarja. — Krojaški pomočnik Libenyi je napadel cesarja Fran Josipa I. na Dunaju ter ga ranil v zatilnik.

1853. — je bil napaden laški kralj Viktor Emanuel.

1853, 5. julija. — Napoleon III. je bil napaden pred komično opero v Parizu.

1853, 27. marca. — Karol III. iz Parme je bil pri napadu smrtno ranjen.

1855, 28. aprila. — Pionori je ustrelil na Napoleon III. tretjega v Champs Elysées.

1855, 8. septembra. — Bellamare je napadel Napoleon III.

1856, 28. maja. — Fuentes je pomeril na kraljico Izabelo puško, a zgrabil ga je nek policjski uradnik.

1856, 8. decembra. — Vojak Agesilas Milano je zabodel z bodalam neapolitanskega kralja Ferdinanda, vendor ne do smrti.

1857, — Trem Lahom se je dokazala zarota zoper Napoleonu III.

1858, 14. julija. — Orsini je vrgel bombo pod voz, v katerem se je peljal Napoleon, voz je bil vez razbit, Napoleon nepoškodovan.

1860, 12. avgusta. — Umorjen je bil v Kotoru črnogorski knez Danilo.

1861, 14. julija. — Student Becker je dvakrat ustrelil na pruskega kralja,

1879, 12. decembra. — Napad na indiškega kralja.

1879, 30. decembra. — Francisco Otero napade španskega kralja Alfonza in špansko kraljico Kristino.

1880, 17. februarja. — Napad na ruskega cara v zimskem palaču.

1881, 13. marca. — Umor ruskega carja Aleksandra z bombo.

Zgodilo se je tedaj 60 napadov v tem stoletju na krščanske vladarje. Ne moremo jih tedaj zavidiati, ker imajo razen sila težavnega in odgovornega dela toliko smrtnih sovražnikov. Misleči človek se iz teh napadov marsikaj lahko nauči; vidi se, da se od leta do leta bolj množi i da se tudi najboljšim možem ni prizanašlo; vidi se, kakovi ljudje so bili napastniki; večidel polu izobraženi, v slabib družbah, da celo v soli pokvarjeni in sprideni fantasti i sebišnici, ljudje brez vere in morale, smetljaka čolveskega rodu; kmeta mej njimi ni nobenega. Vlade bi se iz te žalostne kronike lahko mnogo naučile.

Dopisi.

Iz materijske župantje, 24. marca.

(Vsakega nekaj, za potrebo.)

Preroki, ki so nam mehko zimo preročevali, niso po vsem zadeli, razen do konca leta; kar je tega leta, pa smo imeli prav siberske nevihte; se zdaj, ko to pišem, imamo zopet sneg. Prebijemo pa uže še to malo.

Po doligh nevihtah in bojih za občinski zastop je zmagala stranka, od katere je bilo pričakovati. Ker je ta občina ena izmej največjih, zato daje občinskemu glavarju mnogo dohodka, tedaj bi marsikteri rad bil glavar. Zato ima vsak svojo stranko, ki si srdito stoji druga proti drugi. Svetovati bi bil pomoeček, da bi za vselej bilo konec prepriča; ta je namreč, da se razdeli omenjena občina na tri male. Čeči naj bi bili zá se; tako imenovani Kaplanci zá se; in kar je Brezovske župnije (fare) zopet posebe. Stavim z vsakim, da bo potem konec preprič. **)

Tukajni prodajalci soli in tabaka se pritožujejo, kako nereno je vrejeno pri erarski zalogi soli in tobaka v Trstu. Posebno soli se ne more dobiti nego le popoludne; popoludne se zapre, kakor bi vysi uradniki oboleli. Ako kdo zamudi, mora iti domu brez soli, ali pa čakati do drugega dne. Pomisliš je, da so nekateri odaljeni od 7 — 8 ur od Trsta. Zraven je tudi še ta nereno, da je zaloga soli v enej ulici, pisarna za plačevanje in sprejemanje bolet pa v drugej, in še tako skrita, da se kakor bi načas bilo narejeno, ne more lahko najti. Pri tabaku je nekoliko bolje; če do popoludne človek zamudi, vendar je ob treh popoludne zopet odprt. Mi prašamo visoki erar, zakaj ni pri soli in tabaku tako, kakor pri pisarnah colvine, odprt od vida do vida. Ali pa če mora popoludne zaprto biti, mislim da bi bilo zadosti le dve uri. So vradniki za ljudstvo, ali je ljudstvo za vradnike?

Naj tudi jaz nekoliko kritiziram dopise, ki zabavljajo zoper cerkveno petje v Brezovici. Vjerjemo mi, da tistim dopisnikom ni nč marini za petje ni za cerkvo; zajec v drugem graniči; petje pa je dobro.

V Bazovici, dne 29. marca.

Predčeranjim je bil blagosloven bazovski cerkve stranski oltar, katerega je izdelal znani umetni kamnorez i narodnjak g. Anton Trobec, okoličan iz Vrdele pri Trstu.

Umotvor je toliko vrednosti, da poplača vsak trud ogledati ga; posebno kamnorem zode služil v vzgled. Naj ga tedaj na kratko popišem.

Stopnici sti iz repenskega kamena, kateri ima to posebnost, da je neobčuten proti vaskršnem vremenu. Temu enakih lastnosti je nabrežinski kamen, iz katerega je oltarjev grob (mensa), rimesarjan z rudečim marmorjem iz Pontebe. V sredi grobovega lica vedelana je črna, marmorjeva ploščica, vzeta v kamnolomu na Skopem na Krasu. V tej okrogli ploščici je vtirjen bel križec, kateri je izdelan po pravilih ornata iz kararskega marmorja.

Na meni stoji bel marmorjev tabernakelj in stiri ručeni stebri, izdolbeni v rimskem slogu. To je najlepše delo vsege oltarja. Njegovi deli so:

Piedestal iz nabrežinskega kamena, rimosiran z rudečim marmorjem iz Verone: stebrov stala so iz belega kararskega marmorja, stebri sami pa iz najlepše rudečega marmorja veronskega kamnoloma.

Beli kapiteli so izdolbeni iz čistega kararskega marmorja, tudi v rimskem slogu.

Arhitrav je dal nabrežinski kamen, Freggio je iz rudečega veronskega marmorja s polkroglim rudečim zrcalom, v kojem je rimesirana črna marmorjeva plošča z lepim kerubinom iz čistega kararskega marmorja. Korniš so izkopali tudi Nabrežini. Oltarjev vrh sklepa tako zvani „cimier“ v polukrogu, na kojem stoji mali marmorjev piedestal z enakim križem. Nalikano je celo oltarjevo lice-a piombo — kar daje kamevu lepsi in dolgotrajni lesk.

*) Ali niso tudi drugi vzroki? Žalbeg, mi slutimo, da brez teh ni. (Uredna.)

**) Ali bi se pa s tem ne dalo sovražnikom strojje v roke? Na straži proti „Irredenti“ treba krepkih občin. (Uredna.)

Oltar je visok 5.3 m. brez križa; širok pa pri tleh 3.5 m. v sredi 2.5 m.

Oltar je posvečen sv. Petru in Pavlu. Podoobi sti delo nekega Rosa, slikarja v Trstu.

To je v kratkem novi kameniti oltar v Bazovici, kateri je sestavljen iz najlepših marmorjev, davno slovečnih italskih kamenolomov, združen z domaćim kraškim kamenom v lepo celoto.

Umetnik je pri tem delu zopet pokazal svojo sposobnost v tej stroki. Njegov oltar je delo pravega umetnika, torej dovršeno, kar se tiče ideje obrisa, izbora kamenja in natančnosti dela. Vse to troje je v lepo harmonično celoto, v prav umotvor sestavljen. Vsak posamezni kos je mojstversko delo, vsak rob, kakor tudi sklep dveh ali več kosov, tako umetno je vložen i zvezan, kakor bi bil izlit.

Večje vrednosti so posebno stebri in kapiteli, prvi so uže po naravnih strukturah in barvi vsi stiri sami sebi enaki, brez najmanjše različnosti, kar se le redko posreči umetniku tak kos dobiti; izrezani pa so tudi tako čisto in pravilno, kakor jih more le umetnik, kakoršen je Trobec. Kaj pa kapitel? Kar je rastlini cvet, to je stebru kapitel. Tako lahko, umetno in krepko so izrezani, da bi mislil kedo, to je izdihnen.

Druga slave ni treba umetniku, delo ga dovolj slavi. — Komu pa gre največja čast, da se je izvršilo to lepo delo? Velečasti g. Ivan Vovk, župnik v Bazovici, bil je povsem duša temu podvetju: on ni miroval, dokler se ni izvršil oltar, kateri bodo Bogu v slavo, njemu v čast in v ponos bazovski fari, ter v spomin vsej soške. Slava njemu in vsem Bazovcem, posebno pa tistim, kateri so z večimi svotami skazali svojo radošnost in dobro srce. B.

Iz Litije 31. marca.

(Kako se Vestenekovi priatelji vedejo). — 28. t. m. zvečer so obhajali ti vitezi v tako imenovanem „šmelcu“ slovo žandarmarskega vahtmajstra, ki je zdaj prestavljen, namreč tiste, ki je pri pobijanju Delkotovih oken zraven bil in župana Al. Kobler-ja tožil, kateri ga je naznani njegovim višje postavljenim, zarad razlažene časti, kakor bi župan bil kriv, da je bil zraven. Pa saj je bilo dobro, da ga je tožil, s tem se je vsaj bolj v blato pomočil. — Ko se je 29. t. m. zjutraj okoli 6. ure ta godba z Werhanovim Fricom in nekim tukajšnjim kramarjem, Wakonigg po imenu, vrnola v Litiji čez savski most, ustavila se je sredi mosta, kjer stoji križ s križanim Jezusom, godesci stopijo na krog pod križem in zaškrpljejo „Die Wacht am Rhein“. Wehrhan Fric jim je pa z dežnikom takt delal. Ko so se naveličali zlati božjo podobo, sli so v trg v kremo nekega Lavrenčiča, kateri tudi zabavlja zoper Slovence. Ubogi možiček! Naj veter na drugo stran potegne, pa bo moral kopita pobrati in iti od tukaj. Naj vsaj ne misli, da jo Vestenekova vlada za večne čase.

Tukajšnje ljudstvo je zelo razdraženo zarad bogokletskega vedenja. Zeli in trdno upa, da duhovenstvo tega kar tako ne pusti, tem bolj, ker se celo naš zveličar tako grdo žali v posnem času. V gostilni imenovanega krčmarja je, tako se govorji, Wehrhan zahteval, da so mu v „salon“ pripeljali osla iz hleva, s katerim je plesal in norel! Lahko je Vestenek ponosen na svoje priatelje. — Velel je tudi ta knap Wehrhan, naj se še enkrat sredi trga „Die Wacht am Rhein“ igra. Pa bo uže drugače. Delcot, kateremu so okna pobili in ga je to še veselilo, uže je moral iti. Upamo, da drugi ne ostanejo!

Iz Dolenjega Zemona pri Hirskej Bistrici, 27. marca.

Podpisana županija, obsegajoča 8 vasi, je vsled več zaporedoma tekočih zelo slabih letin silno in tako osiromašela, da ubogi tukajšnji prebivalci so se mogli kapitala lotiti t. j. svoje kmetije, na ktere so mnogo dolgov navalili in to edino za živež, katerga nikoli toliko ne priraste, da bi jih mogel preživiti. — Naši ljudje so varčnega živiljenja vajeni, taho i mirno žive, tako da se redko kde kaka dolina s tako nepokvarjenimi prebivalci nahaja, kakoršni so tu. Pa tudi redko kde se dobri kak kraj, da bi bil tako ubog, kakor je ta županija. Uzrok so velike goljave, po katerih se podle razni elementi i hudourniki, hude nevihte i naliivi pokončtejo polja, z gorajo nosijo kamenje na polje, rodovitno prst pa v Reko i po njej v morje. Tudi je tu doma strašna burja, katera naša zemljišča v puščavo spreobrača, ker rodovitno prst odnaša.

Leta 1870. je nas zadeba huda suša, minilo leto pa strašna toča vse pridelke popolnoma pokončala tako, da ubogi tukajšnji ljudje še za mesec živeža pridelali niso. Sena se je manj od tretjine lanskoga nakosilo, zdaj so skoraj vsi „odri“ prazni, tako da nekteri zdaj po gorah „viš“ žanjojo i svojim govedom s posevki (otrobi) pokladajo, ker nemajo ni pesti sena (seno goveje velja tu stari cent 2 gl. 30—50 kr. kislo, ali konjsko je tudi vse pošlo); a zima je še. Zasluga pa ni najmanjega, da bi ljudje mogli sebe i živino preživiti.

Glad je začel ljudi i živino pritisnati i velika beda raste tako, da smo v skrbi za živenje.

Naš neutraljivo skrbni c. k. okrajni glavar, gospod vitez Anton Globočnik, nam je bil za Božične praznike za vas Kutežovo preskrbel

nekaj turšice in še prve dni t. m. pa še za 4 vasi 20 hektolitrov, ali kaj pa bo z drugimi vasmi, posebno ker niso majhne, ki so vse brez živeža. — Kar je moških za teška dela, razlož se je bilo večidel vse na Ogersko, Hrvatsko, i. t. d. Domaci so imeli upanje, da vsaj toliko prineso, da si bodo mogli potrebnega semena omisliti, pa žal! s praznimi mayhama i polni bolezni so se začeli povračati! — Žalostno! Kaj bo?! — Dragi, ljudomili rodoljubi, usmilite se ubozih svojih rojakov, ne dajte, da jih strašna lakota ugonobi! Naj vsaj, kdor more, z malim blagovoli pomagati, da si bomo mogli vsaj za bodočnost kaj vsejeti i se tako oteti prihodnej skrbi.

Na prvi moj klic v „Slovenski Narod“ i „Novice“ je preč. gospod Jurij Strbenc župnik v Hrenovicah nam poslal 20 gl. dalje so gospod državni poslanec v Dunaju po gospodu A. Obrež poslali 49 gl. preč. gosp. A. Hočevar, župnik v št. Lovrencu, po našem vremu gospod duhovnik Jakobu Strupiju 10 gl. i še nekaj blagih dobrotnikov je nekaj poslalo. Naš čast. gospod Jak. Strupi z našim zdravnikom gosp. Bahinom iz Bistrice je tudi po Bistrici i Trnovem nekaj semena nabral. Danes sem tudi od sl. uredništva „Triester Zeitung“ od nekega neimenovanega gospoda prejel 2 gl. za tukajšnje stradajoče. Bog daj še več enakih dobrotnikov, ker sila je res tolika, da take najstarejši ljudje ne pomnejo.

Vsem blagim dobrotnikom izreka podpisani v imenu obdarovancev in vseh občanov naj iskrejeno i toplejo zahvalo! Bog jim tisočero povrni!

Konečno najuljudneje prosim, da bi blagovolijo slavno vredništvo „Edinstvo“ za tukajšnje stradajoče milodare nabirati in doprešljati načrtno podpisani občini, ali pa sl. c. k. okr. glavarstvu v Postojni.

Najmanji darovi se bodo hvaležno sprejemali, bodisi v živožu ali denarju. *)

Občina Jablanica v Dolenjem Zemonu
Nadoslav Potepan Škrlev
občinski predstojnik.

Politični pregled.

Gosposka zbornica je nekoliko popravila, kar je poslanska zagrešila, a ne tej na čast. 29. marca je namreč prvičnik grof Trauttmansdorf izrekil gujus zoper umor ruskega carja i podaril gorko sožaljenje gosposke zbornice, naglasil tudi bolečine, katere čuti plemenito srce Njeg. veličanstva cesarja, kateremu je grozovita smrt vzela tako zvestega prijatelja. Vsi udje gosposke zbornice so živo pritrjevali prvičnikovim besedam ter v znamenje sožaljenja vstali se sedežev.

Schmerlingov klub vedno bolj kopni, vidi se, da nastopa pomlad. V začetku tega zasedanja je imel še 80 privržencev v gosposke zbornici, zdaj pa šteje le še 70 zvestih glav, pa celo na te se ne more več zanašati.

Glasovi, da naučni minister, baron Conrad, odstopi, niso potihnoli, naglaša se, da je teško dobiti nastopnika i da utegne na njegovo mesto priti baron Helfert.

29. marca je finančni minister predložil državnemu zboru načrt zakona, po katerem naj se vladni dovoli za pokritje primanjkljaja izdati 50 milijonov 5% obligacij rente v papirju. Zakon je bil sprejet.

Da se tistim, ki so poklicani v vojaku v času mobiliziranja, olajšajo bremena, predložila je vlada državnemu zboru načrt zakona, po katerem bi oni bili za čas, ko so v vojski, oproščeni vseh pristojbin, katera bi morali plačevati od tega, kar dobivajo od države. Ob takem zakonu se gotovo noben pametni človek ne bo spotikal.

Z Dunaja se piše v zunajo časnike, da je tudi tu kolonija nihilistov, ki posredujejo meji zapadom in vhodom i da je policija s to drhaljo uže marsikaj posla imela, pa da so tudi ženske v tej družbi. Še tega se nam manjka. Čuditi bi se ne bilo, ker zadnja leta so dunajski časniki i tudi nekateri poslanci strup meji mladi svet ulivali. Dunajski časniki pa to poročilo preklicujejo.

1. t. m. je bil zakon o zemljiškem davku v poslanski zbornici z veliko večino sprejet. S tem se je vlada jako utrdila, večina državnega zborna je s tem srečno prebila najhujšo skušnjava, levica pa se je celo razcepila tako, da je je spleval po vodi ves up.

Ta dan je tudi minister Pražak odgovoril na interpelacijo slovenskih poslancev zarad rabe slovenskega jezika pri sodnijah v slovenskih deželah. Odgovor je ugoden. Rekel je, da se odločbe najvišjega sodišča sicer odtezajo vplivu pravosodnjega ministerstva, vendar pa se je čutil prisiljenega svojo pravico vrhovnega nadzorstva v veljavo dejati, da se ne bo vplivalo na prakso drugih sodišč i na pravice jezikove enakopravnosti, ki so v temeljene v državnih osnovnih postavah. Tudi bo pazil, da se izpolnjujejo v interpelaciji omenjene, od pravosodnega ministerstva dne naredbe. Desnica je ta odgovor s pohvalo sprejela. Zdaj bomo videlo, kako sprejmo sodnje ministrove besede.

„Narodni List“ poroča, da vlada od Kri-

vojanov zahteva, naj vstopijo v domobranstvo. V ta namej je poklical njihove glavarje okrajni glavar Budisavljević v Risan, a oni so soglasno sklenili, obrniti se do cesarja s prošnjo, da se domobranstvo ne uvede, z drugo prošnjo pa do Rodića, da zazna, kaj se godi pred njegovimi očmi. Znamente so besede, katere je pri tej priliki govoril Budisavljević Krivoščanski knez Samardžić. Evo jih:

„Dragi naš gospodine, ta vaš razgovor nas je iznenadel. Premilostivi naš car ima junakov i vojske brez nas, ni mu je treba od teh sramov, ki so njemu bili vedno zvesti, zvesti kakor Bečani i kateri koli drugi narod. Kde je 48, kde 59, leto? Mi smo bili vedno na meji s puskov v roci i zato nismo imeli od nikdar nič! Kde so nam tolike zahvalnice i priznanja premilostivega carja od te dobe, kde so kriči, ki krasijo naša prsa? Mi hočemo tudi vprihodnje njemu zvesti biti in vselej se junaško boriti, kakor smo se uže 500 let borili brez te sole in teh naukov. — Zdaj pa čujte, moj gospodine! Ni li bilo proti koncu 69. leta, ko je prišel k nam baron Rodić pod Knežlac, ni li on nam rekel: Cujte, Krivoščani! Premilostivi car i gospodar odpušča vam vse, kar ste doslej počenjali ter obečava, da ne bo jemal vojakov, dokler bo na vladu. — Tedaj smo mi odgovorili: Nemoremo pristati, ako nam se ne zatrdi, da ne bo iz vse Bo

CENIK RAZNEGA BLAGA

DOMAČE STVARI.

Našim čč. gg. naročnikom! Nujno
prosimo vse zunaj mesta bivajoče gospode,
kterim 1. marca naročnina potrče, naj jo kmalu
ponoví, in druge, kteri so se boli pismeno
za naš časník oglasili, naj naročnino za prvo po-
lutejte poslejo. — Mi moramo velike troške
za časník vsak mesec proti plačevati.

H krati uljedno pozivljamo, naj se nam obilo novih naročnikov oglasi!

Cena „Edinosti“ je tiskana listu na čelu.

UPRAVNÍSTVO

Pro domo Dva slovenska časnika sta očitala „Edinost“, da zagovarja imenovanje g. primorskega deželnega namestnika za častnega tržana v Sežani. Ker „Edinost“ nikoli tega imenovanja ni zagovarjala, ampak poročila le goli faktum z nagibi sežanskega občinskega sveta; ker je „Edinost“ pri resoceni družem proslavljenju eselej še kaj pristavila, pri tem pa ni črke ne: zato prosimo uredništvi omenjenih listov, opirajoč se na nju poštenje, da prekliče nam storjene krivico, katero je zanesel sovražen veter v nju prostore. V šoli trdega živena smo si pridobil toliko poduka i značaja, da vemo ločiti rodoljubje od hinavstva, sebičnosti, sofistike i napuha; tlačani nismo nobenemu, tega nam tudi treba ni: zato delamo premišljeno, mirno in vestno edino le za dobro stvar i za niš drugega, i prav nič se ne čudimo, da imamo — smrtnega sovražnika. — Povedali smo v svojem času prav mirno Sežani ozbiljno resnico, na katero so se upirali tudi drugej; žareče plamenice pa nismo mogli vreči tija, kder bi poleg suhega gorelo tudi zeleno Tesko diha naš narod na Primorskem, lačen je na duhu in telesu, pomagati mu je mogoče le v pomirljivosti in zlogi, nikakor pa ne v prepričanju sovraštvo: kolikor bolj ga bomo begali, toliko bolj ga iznoverimo; to vsaj je politično naše prepričanje i gotovo tudi vseh onih, ki z razumom opazujejo njegovo gibanje, dejanje i nehanje. Zakaj na Goriskem ni več Lavričevih časov? Ugibati ni treba; rodoljubje ni monopol! (Uredni.)

Cesarjev dar. Cesar je daroval poškodovancem nekaterih vasi dolinske občine 200 gld. in stradajočim na Kranjskem, posebno v bistriskem okraju na Notranjskem, kakor tudi v Š. Burtu in Kresnicah 1500 gld. podpore.

Cesarjevič Rudolf, ki je zdaj v Palestini, vrne se ter ima priti v Trst mej 25. in 28. aprilom.

Delalsko podporno društvo. Vabilo k občnemu zbornu, kateri bode v nedeljo 10. aprila 1881 ob 6 uri popoldne v „Rossettijevi dvorani“. — Dnevní red: 1. Govor predsednika, 2. Sporočilo o računih za leto 1880, 3. Predragačenje pravil, 4. Predlogi. Č. edje! 2. točka občnega zabora je za društvo tako važna, da se mora vsak ud potruditi in k zboru priti. Naj vsak ud naznani to svojim soudom ter jih podudi, da se morate dve tretjini udeležiti zabora, da sklep o predragačenju pravil obvelja. Vsak ud mora prinesti seboj knjižico, aka se hoče udeležiti zborovanja. *Odbor*

Veselice odseka delalskega društva zadnjega saboto v dvorani Rossetti bila je, če tudi smo imeli slabo vreme, dobro obiskana. Peveci so vse pesmi dobro peli, „Pesem Mrtvi vojak“, deklamoval je gospodje Schmidt prav dobro, v njem klije dobra dramatična moč. Gospodičina Muhova in Požarjeva sta prva „Črnogorko“, druga „Umrjeni car“ dobro deklomovale. Igrici: „Ravní ste se najboljši pot in „Sreća je odkrila“, vršile ste se tudi dobro, le želeti je, da bi se moški naloggi bolj učili. Ker se je delalsko društvo razširilo,

O zemljiškem davku. Tukajšno finančno vodstvo je razglasilo, da se v izdanih posestnih polah mnogo parcel (deležev) ni vpisalo pravemu vlastniku. Zato naj neresničnosti občine in vlastniki dočasnim davkovskim uredem naznanijo, da se pomote odpravijo. Iz tega se pač vidi, da se je pri večinah zanikarno ravnalo. Naj tedaj vsi posestniki natanko pregledajo pole, da se skrbe za pravico.

Knežnja z mrtvaško glavo je zadnje dui napravila v Trstu mnogo hrupa. Po vseh trgih, po krémah se je o njej govorilo, da celo časniki so bili zarad nje v laseh. — Ta bogata knežnja je kakor morska kača, vsachil toliko in toliko let se kde prikaže, in vendar ljudje še natio vernajo.

Lloydova vožnja mej Trstom in Kotorom. Istrski deželni odbor se je obrnil na trgovinsko ministerstvo s prošnjo, naj bi ukrnelo, da bodo Lloydovi parniki, plavajoči mej Trstom in Kotorom, ostajali tudi v malem Lošinju.

Irredenta. 28. marca je obsodila koprska sodnija v tajnej obravnavi 13 letnega Trimolija, ki je vrgel petardo pred Radeckejivo gostilnico v Kopru na tri tedne v zapor.

Trstu. Ta gospod je bil nedavno iz Koroškega v Trst premoščen, ker ondi, kakor nadzornik ljutemu slavožrcu Gobancu (dež. šol. nadz.) germanizacije Slovencev ni dovolj pomagal podpirati. Upamno, da bo v novem delokrogu enako značjen, in po vsej moći delal, da se ljudska omika v zapuščeni Istri povzdigne.

Iz Komna se piše, da je ond 22. t. m.
73. letnici Ant. Makovec po naključbi padel in
prvega nastropja svoje hiše po koncu na tla, in
da je mrtve obležal. —

Dopolnilne volitve v Ljubljanski mestni zbor bodo 25. aprila za III. 26. za II. in 27. za I. razred. Nadejamo se, da letos narodnjaki v vseh razredih zmorejo, da bodo potem domači ljudje, ne pa tuji v nemškutarij, v domačem mestu gospodarili in boljše bo.

C. & oo. Frančiškani v Kamniku, katerim so hoteli liberalci poduk v Šoli vzeti, ohramijo šolske pravice.
Gosp. Jakob Smolej, ljubljanski gimnazijalni vodja, imenovan je za kranjskega deželnega Šolskega nadzornika. Namesto je županije.

so je teda kranjska dežela iznenila

Tržno poročilo

Kupčija nij posebno živahna, razen če vza memo, da dohajajo nekoliko gosteje narodbe in notranjih dežel za kolonijsko blago in sadje.

Kava. — Tukajšnji uvaževalci si na vso moč prizadevajo, da bi cene razne kave vzdignoli a posrečilo se jim nij ne popolnoma, ker kupce nočejo seči po blagu, ako prodajalci ne drže starih cen. — Kljub temu pa so cene denes trdneje in utegnesejo kaj malega poskočiti. Kava Rio se denes prodaja od f. 54 do f. 75, najfis neja zbrana do f. 78, vendar pa so te cene takoj nizke, da tako nizkib nij smo še imeli. — Ceylon plant stane denes debelo zrno f. 128 do f. 135, srednje zruo f. 18 do f. 124, drobnejše zrno f. 96 do f. 109, slabeje (Triage) f. 79 do f. 83, Ceylou nat. f. 73 do 83, Malabar nativ. f. 80 do f. 87. St. Domingo f. 72 do f. 80.

Santos f. 74 do f. 86, Java Malabar f. 83 do f. 88, kava iz zahodnje Indije f. 76 do f. 85, Guatemala f. 78 do f. 82, Portoricco f. 93 do f. 106, Moka f. 120 do f. 125, Ceylon biser f. 123 do f. 135, Costarica biser f. 116 do f. 122, Java biser f. 116 do f. 120.

Sladkor — se prodaja po nižih cenah kupćija mlahova; prodaja se sladkor domać avstrijski v stokah po f. $32\frac{1}{2}$, do f. $36\frac{1}{2}$, v kojih f. 32 do f. 36.

sih f. 30 do f. 32 $\frac{1}{4}$.
Olje — fine in navadne baže postale jo
še caneji in so cene doneš prav ugodne ter ne
morejo skoraj nižje postati. Dalmatinsko po f. 38,
Istrsko f. 39, italijansko jedilno f. 39—40,
Grško Corfu f. 37 do f. 41, namizno italijansko
f. 55 do f. 66, bombažno angleško f. 32 $\frac{1}{2}$ do
f. 34, ameriško f. 36 do f. 37 $\frac{1}{2}$, lancovo f. 35

I. 34, ameriško I. 36 do I. 37^{1/2}, laneno I. 35, ribje olje hambursko f. 54 do f. 55.

